

(i) Printed Pages : 4

22/5/25 (m)
Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

4	5	0	5	9
---	---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	2
---	---	---	---

B.Ed. (Gen.) 2nd Semester

(2055)

PEDAGOGY OF ECONOMICS (In all Mediums)

(Same for USOL Candidates of 2nd Sem.)

Paper : P 2.1/2.2 Opt. (IV)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt **FIVE** questions in all, selecting at least **ONE** question each from Units I–IV. Q. No. 9 (Unit V) is compulsory.

UNIT–I

1. What is the format of RCEM approach of lesson planning in pedagogy of Economics ? Explain with the help of suitable examples. 6+2
2. What is Unit Plan ? Explain the steps for the preparation of Unit Plan in pedagogy of Economics with an example. 2+6

UNIT–II

3. Explain the classification of teaching learning material and its utility in pedagogy of Economics with special reference to Edgar Dale's Cone of Experiences. 4+4
4. Discuss the usage of Charts and Models as learning resources in pedagogy of Economics. 4+4

UNIT–III

5. Describe the meaning and importance of evaluation. How can objective type tests be used as an effective tool of evaluation in pedagogy of Economics ? 4+4

6. What is an Open Book system ? Discuss strengths and limitations of open book system. 2+6

UNIT-IV

7. Explain the three pillars of food security in India. Discuss the role of education in promoting awareness regarding food security among the masses. 3+5
8. What do you mean by Consumer Rights ? Explain its different types by taking suitable examples from the Indian society. 2+6

UNIT-V

9. Write short notes on the following :
- (a) Steps of Herbartian lesson plan for pedagogy of Economics.
- (b) Difference between primary and secondary learning resources.
- (c) Importance of graphs as teaching aid.
- (d) Concept of Globalisation. 4×2=8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दें, यूनिट I-IV से प्रत्येक में से कम से कम एक प्रश्न चुनें। प्रश्न संख्या 9 (यूनिट-V) अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. अर्थशास्त्र के शिक्षण में पाठ योजना के RCEM दृष्टिकोण का प्रारूप क्या है ? उपयुक्त उदाहरणों की मदद से समझाएँ। 6+2
2. इकाई योजना क्या है ? अर्थशास्त्र के शिक्षण में इकाई योजना की तैयारी के चरणों को एक उदाहरण के साथ समझाइए। 2+6

यूनिट-II

3. एडगर डेल के अनुभवों के शंकु के विशेष संदर्भ में अर्थशास्त्र के शिक्षण में शिक्षण सामग्री के वर्गीकरण और इसकी उपयोगिता की व्याख्या कीजिये। 4+4
4. अर्थशास्त्र के शिक्षण में सीखने के संसाधनों के रूप में चार्ट और मॉडल के उपयोग पर चर्चा कीजिये। 4+4

यूनिट-III

5. मूल्यांकन का अर्थ और महत्व बताइए। अर्थशास्त्र के शिक्षण में वस्तुनिष्ठ प्रकार के परीक्षणों को मूल्यांकन के प्रभावी उपकरण के रूप में कैसे इस्तेमाल किया जा सकता है ? 4+4
6. ओपन बुक सिस्टम क्या है ? ओपन बुक सिस्टम की खूबियों और सीमाओं पर चर्चा कीजिये। 2+6

यूनिट-IV

7. भारत में खाद्य सुरक्षा के तीन स्तंभों की व्याख्या कीजिये। आम जनता में खाद्य सुरक्षा के बारे में जागरूकता बढ़ाने में शिक्षा की भूमिका पर चर्चा कीजिये। 3+5
8. उपभोक्ता अधिकार से आपका क्या अभिप्राय है ? भारतीय समाज से उपयुक्त उदाहरण लेकर इसके विभिन्न प्रकारों की व्याख्या कीजिये। 2+6

यूनिट-V

9. निम्नलिखित पर संक्षिप्त टिप्पणियाँ लिखें :
- (a) अर्थशास्त्र के शिक्षण के लिए हर्बर्टियन पाठ योजना के चरण।
- (b) प्राथमिक और माध्यमिक शिक्षण संसाधनों के बीच अंतर।
- (c) शिक्षण सहायता के रूप में ग्राफ का महत्व।
- (d) वैश्वीकरण की अवधारणा। 4×2=8

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- यूनिट I-IV ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 (ਯੂਨਿਟ-V) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ RCEM ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਫਾਰਮੈਟ ਕੀ ਹੈ ? ਦੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 6+2
2. ਇਕਾਈ ਯੋਜਨਾ ਕੀ ਹੈ ? ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਇਕਾਈ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 2+6

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਐਡਗਰ ਡੇਲ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੇ ਕੋਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4+4
4. ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸਰੋਤਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+4

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ? 4+4
6. ਇੱਕ ਓਪਨ ਬੁੱਕ ਸਿਸਟਮ ਕੀ ਹੈ ? ਓਪਨ ਬੁੱਕ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2+6

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3+5
8. ਖਪਤਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਦੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 2+6

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (a) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਲਈ ਹਰਬਰਟੀਅਨ ਪਾਠ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਕਦਮ।
- (b) ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ।
- (c) ਸਿੱਖਿਆ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
- (d) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ। 4×2=8